



8
voor
18

31 maart 2012

Aan:

De politieke mandatarissen en partijbesturen van Wetteren, Laarne, Berlare en Wichelen

Betreft:

Memorandum "8 voor 18"

Mevrouw, Mijnheer,

Natuurpunt Scheldeland is actief in de gemeenten Wetteren, Laarne, Berlare (Overmere en Uitbergen) en Wichelen. Onze afdeling verheugt zich in bijna **1000 leden-gezinnen**, mensen die meer natuur in hun gemeente belangrijk vinden.

Ter gelegenheid van de komende gemeenteraadsverkiezingen heeft ons afdelingsbestuur 8 thema's vastgelegd waarvan wij oordelen dat - voor een duurzame toekomst - onze 4 gemeenten er moeten in investeren tijdens de volgende 6 jaar, dus tot 2018. "8 voor 18"!

- 1 • Het **charter** voor biodiversiteit
- 2 • **Samen** aan de slag voor de Kalkense Meersen
- 3 • Onze gemeente als **groene open ruimte**
- 4 • Meer adem voor ... **water**
- 5 • **Meer bos** in onze gemeentes
- 6 • Kansen in het **openbaar groen**
- 7 • Gezoem en gefladder in **hagen en kanten**
- 8 • Een krachtdadig **milieubeleid**

Wij vragen aan de politieke partijen die actief zijn in de vier gemeenten van ons werkingsgebied om deze 8 thema's op te nemen in hun **verkiezingsprogramma** en ze tijdens de coalitiegesprekken van de nieuw verkozen gemeentebesturen daadwerkelijk in het **bestuursprogramma te verweven**.

Onze bestuursleden zijn graag bereid deze **8 thema's te komen toelichten** tijdens een van uw partijbesturen. Achteraan vindt u een lijst met mensen die u hiervoor kunt contacteren.

Met vriendelijke groeten,

Lieve Van Bockstael
Secretaris

Antoon Blondeel
Voorzitter

1 - Het Charter voor Biodiversiteit

> *Huidige toestand*

Biodiversiteit staat voor de verscheidenheid aan levensvormen en ecosystemen, in een fragiel evenwicht. Jaren geleden beloofden de politici dat er na 2010 geen dier- en plantensoorten meer zouden uitsterven (Millenniumdoelstelling 'Countdown 2010'). Het Charter legt de prioriteit bij de meest bedreigde en kwetsbare ecosystemen, met hun leefgebieden en soorten, waarvoor onmiddellijk maatregelen en acties nodig zijn om ze te behouden en te herstellen.

Op zondag **19 april 2009** ondertekenden Natuurpunt Scheldeland en alle gemeenten uit ons werkingsgebied, met name Wetteren, Laarne, Wichelen en Berlare, het Charter voor Biodiversiteit. **Dit waren de eerste Charters voor de provincie Oost-Vlaanderen!**

Hoever staan we met de 10 concrete actiepunten uit het Charter in de vier gemeenten? Sommige actiepunten werden opgenomen, andere helemaal niet.

De actiepunten zijn:

- 1 • *Adoptie van een soort*
- 2 • *Acties voor biodiversiteit in de tuin & op het platteland*
- 3 • *Ecologisch Bembeheer*
- 4 • *Deelname aan sensibiliserende acties van Natuurpunt of andere organisaties*
- 5 • *Klimaat & energie*
- 6 • *Duurzaamheid*
- 7 • *Vergunningenbeleid*
- 8 • *Natuurgebieden*
- 9 • *Belangrijke zones op het vlak van biodiversiteit*
- 10 • *Communicatie*

> *Voorgestelde acties*

Natuurpunt stelt voor dat elke gemeente:

- Samen met Natuurpunt een **evaluatie** maakt van wat al gebeurd is
- **actiepunten** naar voren schuift voor de **komende 6 jaren**: wat kunnen we realiseren?

> *Wat brengt het de gemeente op?*

- **communicatie**: de gemeente kan communiceren over wat ze heeft gerealiseerd en wil realiseren
- **concrete, realiseerbare acties** op het vlak van biodiversiteit voorstellen en uitwerken.

2 - Samen aan de slag voor de Kalkense Meersen

> *Huidige toestand*

De **Kalkense Meersen** zijn het belangrijkste en grootste natuurgebied in onze regio. Natuurpunt Scheldeland beheert hier een natuurreserveaat van ruim **120 ha groot**. In het kader van het geactualiseerd Sigmaplans zal een gebied van ruim **950 ha** worden ingericht als natuur, met aandacht voor veiligheidsmaatregelen tegen overstromingen.

De Kalkense Meersen, gelegen in de gemeenten Wetteren, Laarne, Wichelen en Berlare, zullen zich niet enkel ontwikkelen als een **uniek natuurgebied**. Ook voor **recreatie en toerisme** liggen hier enorme kansen. Het natuurgebied zal talloze wandelaars en fietsers kunnen verwelkomen die er komen genieten van de natuurpracht.

> *Voorgestelde acties*

Het is belangrijk dat de 4 betrokken gemeenten een gezamenlijk beleid ontwikkelen rond de Kalkense Meersen op vlak van **mobiliteit, toerisme, ruimtelijke inpasbaarheid**. Natuurpunt Scheldeland is bereid om samen met de gemeenten aan deze kar te trekken.

In het verleden bestond er '*het samenwerkingsverband Kalkense Meersen*', waarbij de gemeenten, de provincie en Natuurpunt Scheldeland elkaar regelmatig ontmoetten om zaken rond de Kalkense Meersen te bespreken.

Natuurpunt Scheldeland nodigt de gemeentebesturen uit om dit **samenwerkingsverband nieuw leven** in te blazen, eventueel uitgebreid met enkele bijkomende partners (ANB, W&Z). Volgende punten verdienen zeker de nodige aandacht:

- **mobiliteit:** weren van quads en crossmotoren, inrichten van een verkeersluw wegennet ifv wandelaars en fietsers, toegankelijkheid voor mindervaliden bevorderen,...
- **ruimtelijke ordening:** ontwikkelen van een ruimtelijke visie voor de onmiddellijke omgeving van de Kalkense Meersen (bijv. bouwvrij houden van agrarisch gebied,...)
- **toerisme en recreatie:** ontwikkelen van een gezamenlijk beleid inzake toerisme, betrekken lokale ondernemers, inrichten onthaalpunt/bezoekerscentrum, het gebied visualiseren met wegwijzers,...

> *Voordeel voor de gemeente*

De Kalkense Meersen worden, nog meer dan vandaag, een gebied met een bovenlokale uitstraling. Zowel Wetteren, Kalken, Overmere, Uitbergen als Schellebelle vormen een belangrijke toegangspoort tot het gebied. **De gemeenten moeten de kans grijpen om zich hiermee te profileren op recreatief en toeristisch vlak.**

3 - Onze gemeente als groene open ruimte

> *Huidige toestand*

Het gros van de gemeenten zijn ondertussen klaar met hun gemeentelijke ruimtelijk structuurplan of zijn zelfs aan een herziening toe. Dit GRS is een beleidsplan; hiervan moet een vertaling worden gemaakt in ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Een voorbeeld: de gemeente Laarne heeft in de afgelopen jaren reeds een groot deel van haar Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan omgezet in Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's). Hierbij nam het gemeentebestuur het initiatief om zonevreemde bossen te herbestemmen naar bosgebied, werden de kleine landschapselementen in beekvalleitjes beschermd en werd het agrarisch gebied rondom de Kalkense Meersen als bouwvrij ingekleurd.

> *Voorgestelde acties.*

Natuurpunt Scheldeland dringt er op aan om bij de opmaak van deze RUP's voldoende aandacht te schenken aan het **vrijwaren van de open ruimte**, het herbestemmen van zonevreemde bossen en het beschermen van kleine landschapselementen.

Natuurpunt Scheldeland nodigt de gemeentebesturen uit haar werkingsgebied uit om in te zetten in een snelle vertaling van het GRS naar echt beleid door het opmaken van de noodzakelijke RUP's met aandacht voor de open ruimte en kleinschalige groene elementen.

> *Voordeel voor de gemeente*

- Een duidelijke ruimtelijke visie schept rechtszekerheid voor de gebruikers en eigenaars van gronden.
- Het groene karakter van het buitengebied kan hierdoor worden gevrijwaard.

4 - Meer adem voor ... water

> *Huidige toestand*

Als mens beseffen we maar al te goed welke plaats water in ons leven inneemt, we bestaan immers zelf voor 70 % uit water. Vissen, planten en allerlei waterdierjes leven ook van en in het water. Wij moeten dus zorgen de kwaliteit van dat water verbeterd wordt.

In de vorige jaren is veel aandacht gegaan naar het reinigen van afvalwater uit de grotere steden en gemeenten maar nu wordt het tijd om in te zetten op de andere gebieden. Water vloeit immers via beekjes, grachten en sloten uit het platteland naar onze rivieren en het Vlaamse Gewest wil dat alle rivieren tegen 2015 over een behoorlijke waterkwaliteit beschikken.

> *Voorgestelde acties.*

Hiervoor zal het nodig zijn om versneld werk te maken van het scheiden van oppervlaktewater en afvalwater en de nodige rioleringsinfrastructuur te voorzien.

Hebben jarenlang de beleidsmensen gemeend om het hemelwater snel af te voeren naar beekjes en rivieren, dan weten wij nu dat dit geen goede methode was. Oppervlaktewater moet de kans krijgen om rustig in de bodem te infiltreren, maar ook dit is niet voldoende.

De principes van integraal waterbeleid met een vernieuwde watertoets moeten hierbij een hulp zijn. Natuurpunt Scheldeland verwacht dan ook, dat het nieuwe gemeentebestuur hierop zal inspelen en ruimte wil voorzien voor water, dat eerst ter plaatse moet vastgehouden worden - eventueel in meanderende waterlopen - kan infiltreren in de bodem of veilig kan geborgen worden en pas daarna vertraagd wordt afgevoerd.

Ook zal het nodig zijn om de bovenlopen van waterlopen degelijk te beheren en moet er gedacht worden aan het herwaarderen van beekvalleien die kunnen instaan voor de opvang van winterse neerslag en niet langer als bouwzone worden voorzien. Goed beheerde beekvalleien kunnen ingezet worden als natuurverbinding, wat kansen biedt dieren en planten, maar ook als attractiepool voor de eigen bevolking en voor zacht toerisme.

> *Voordeel voor de gemeente*

- proper water in alle beken en rivieren zorgt voor een aangenaam leefklimaat
- proper water is ook voor de landbouw waardevol
- goed en gepland onderhoud vermijdt hoge onverwachte kosten bij incidenten
- de volgende generatie heeft recht op zuiver water en levende rivieren
- Door de uitwerking van de voorgestelde punten worden waterlopen en oppervlaktewater een onmiddellijke schakel naar natuur en komen ze ten goede aan onze bevolking.
- Goed beheerde beekvalleien kunnen ingezet worden als natuurverbinding, wat kansen biedt dieren en planten, maar ook als attractiepool voor de eigen bevolking en voor zacht toerisme.

5 - Meer bos in onze gemeentes!

> *Huidige situatie*

Vlaanderen is, samen met Ierland, de bosarmste regio in Europa. Amper 10,8% van de landoppervlakte is bebost. Gemeenten als Laarne en Wetteren scoren zelfs ruim onder dit gemiddelde (amper 3,8%). Daarnaast is veel bos sterk versnipperd en ruimtelijk bedreigd.

Het belang van bos is immens groot. Bossen herbergen niet alleen een enorme biodiversiteit, ze spelen ook een zeer belangrijke rol in het milderen van de klimaatsverandering en in de strijd tegen het fijn stof.

Een voorbeeld: in de voorbije jaren nam zowel Wichelen en Wetteren zinvolle initiatieven om aan bosbehoud en bosuitbreiding te doen. Wichelen kocht een perceel aan nabij het Eetgoed en in samenwerking met Natuurpunt Scheldeland werd hierop een nieuw bos aangeplant. Wetteren kocht het Paelepelbos, een bos in herstel dat een bijzondere populatie kamsalamanders herbergt.

> *Voorgestelde acties*

Natuurpunt Scheldeland ondersteunt deze initiatieven en vraagt de gemeentebesturen op dit elan verder te gaan en te blijven investeren in meer en beter bos. Daarnaast nodigen we de andere gemeenten uit om het voorbeeld van Wetteren en Wichelen te volgen.

Wat kan onze gemeente doen om de achterstand in te halen?

- Het aankopen van gronden om te bebossen. De Vlaamse overheid voorziet hiervoor immers financieel aantrekkelijke subsidies. Zie de informatie op de website van het Agentschap voor Natuur en Bos voor herbebossing en voor bebossen van landbouwgrond. (www.natuurenbos.be > natuurbeleid > bos > subsidies)
- Het aankopen van bestaande bossen om ze veilig te stellen voor de toekomst.
- In ruimtelijke planningsprocessen zonevreemde bossen herbestemmen naar bosgebied.

> *Voordeel voor de gemeente*

- Gemeentebesturen nemen hun verantwoordelijkheid in een globaal probleem, nl. ontbossing.
- Duurzaam imago
- Betrekken eigen bevolking bij aanplanten van bossen, onderhoud, ...
- In bossen kan worden gewandeld, gespeeld, gesport, ...

6 - Kansen in het openbare groen

> *Huidige situatie*

Het gaat wereldwijd slecht met de soortenrijkdom van onze flora en fauna. Dit heeft onder andere te maken met de oprukkende verstedelijking, industrialisering en schaalvergroting in de landbouw. Toch biedt de verstedelijking ook kansen. Een rijk en gevarieerd groen in de gemeente wordt niet alleen door burgers erg gewaardeerd, maar het levert ook een bijdrage aan de biodiversiteit. Het biedt veel soorten insecten, vogels en andere dieren nieuwe levenskansen. Zo weten we dat bijen, vlinders en hommels essentieel zijn voor het bestuiven van onze land- en tuinbouwgewassen. Ze zijn voor hun voortbestaan vooral afhankelijk van voldoende voedselbronnen. Voedsel dat in ons land echter steeds verder afneemt.

> *Voorgestelde acties*

Gevarieerd en kleurrijk groen met een meerwaarde voor onze biodiversiteit? Het kan! In de verstedelijkte omgeving liggen volop kansen om met meer en gevarieerder groen de biodiversiteit te stimuleren. Dit begint met de aanplant van meer pollen- en nectarrijke bomen, struiken en vaste planten. Dit levert niet alleen het basisvoedsel voor bestuivende insecten zoals bijen en vlinders, maar ook een aanvullende voedselbron voor andere insecten zoals lieveheersbeestjes, gaasvliegen en sluipwespen. Dit is een win-win situatie, want het levert ook een meer kleurrijke beplanting op en dat is precies wat bewoners graag willen. Een gevarieerd en kleurrijk stadsgroen is goed voor de tevredenheid van mensen, bevordert de sociale cohesie, voorkomt verpaupering van wijken en verhoogt de waarde van onroerend goed.

In een stedelijke omgeving met een kleurrijk en gevarieerd groen gedijen niet alleen bestuivende insecten beter, maar ook andere fauna zoals vogels en zoogdieren. Daarvoor is het zeker zinvol om extra aandacht te schenken aan het creëren van voldoende voedsel- en schuilgelegenheid. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het aanplanten van zgn. vogelbosjes met besdragende struiken, dichte hagen (zonder het veiligheidsgevoel aan te tasten) voor nestgelegenheid en hogere bomen om te schuilen.

Er is in onze streek een enorm aanbod aan soorten tuin- en plantsoenplanten. Voor toepassing in het openbaar groen zijn vooral planten die geen al te hoge eisen stellen interessant: sterke, gezonde, goed winterharde planten die weinig onderhoud vragen. Maar ook binnen deze toepassingen is veel keuze mogelijk. Hierbij geldt in ieder geval, hoe meer variatie, hoe meer biodiversiteit. Daarnaast is het bijvoorbeeld goed om soorten te kiezen die veel bijen of vlinders aantrekken en bomen of struiken met veel vruchten voor besetende vogels. Natuurpunt kan hierbij een adviserende rol spelen.

> *Voordelen voor de gemeente*

Rijk en afwisselend groen in de gemeente is iets wat de inwoners fel waarderen. Het creëert een ontspannen sfeer en bevordert de volksgezondheid door aan te sporen tot wandelen, fietsen en sporten. Een groene gemeente lokt meer recreanten aan. En voor de natuur heeft de vergroening enkel voordelen.

7 - Gezoem en gefladder in hagen en kanten

> Huidige situatie

Vlaanderen heeft evenveel natuur in de natuurgebieden als in bermen en kanten. Daar vervult deze kleine natuur een belangrijke rol als geliefkoosde pleisterplaats voor insecten en kleinere dieren.

Bermen en andere kleine landschapselementen (KLE's) kunnen zeer diervriendelijk aangelegd en onderhouden worden en hierdoor bijzonder attractief zijn voor jong en oud. Hiernaast trekken bomen en hagen zangvogels en insecten met hun bloemen en bessen en bevorderen op die manier de biodiversiteit in eigen streek.

> Voorgestelde acties

De gemeentes kunnen het aanplanten van streekeigen bomen en struiken bevorderen door een aangepast subsidiebeleid en handhaving hiervan. Het is echter niet voldoende om geld te voorzien voor het aanplanten van deze bomen en struiken, er moet ook op toegezien worden dat deze aanplantingen worden onderhouden en niet zomaar geroid worden.

Een dergelijke handhaving is ook wenselijk naar de bermen toe. Momenteel dienen nog teveel bermen als sluikstorten voor zwerfvuil of tuinafval. Dit is niet alleen ergerlijk, maar belet ook dat deze zich kunnen ontwikkelen als volwaardige kleine natuur, aantrekkelijk voor vogels, vlinders kleine zoogdieren en uiteraard voor de bewoners uit de omgeving.

> Voordelen voor de gemeente

Het gemeentebestuur bezorgt op deze wijze aan de inwoners en passerende toeristen (fietsers, wandelaars) een aangename en meer diverse leefomgeving. Kinderen maken terug kennis met planten- en dierenleven dicht bij huis.

8 - Een krachtdadig milieubeleid

> *Huidige toestand*

Het gemeentelijk vlak is eigenlijk het belangrijkste niveau naar de burgers toe. Niet alleen kennen de gemeentebesturen hun bevolking, ze bezitten ook de grootste terreinkennis betreffende natuur en milieu. In de vorige legislaturen kon gewerkt worden met een Milieuconvenant en later met een Samenwerkingsovereenkomst die gesponsord en beheerd werd door de Vlaamse overheid. We zagen dan ook dat, mede onder impuls van gemeentelijke Milieu- en Natuurraden en een duurzaamheidsambtenaar, grote inspanningen konden geleverd worden. Niet alleen werd in de gemeenten een Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan uitgewerkt, een rioleringsplan, maar ook een Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP) zag het levenslicht en meteen ging bij voorbeeld de natuurlijkheid van bermen een sprong vooruit. De Samenwerkingsovereenkomst loopt nu ten einde en er wordt niet in een opvolger voorzien vanuit de Vlaamse overheid.

> *Voorgestelde acties*

Het gemeentelijk milieubeleid heeft meer kans op slagen als het gedragen wordt door de bevolking. Een vroegtijdige participatie van de burger en het verenigingsleven zorgen ervoor dat burgers en verenigingen zelf met voorstellen en oplossingen komen, en samen zoeken naar de beste oplossing voor een milieuprobleem.

We verwachten ook dat de lokale besturen de milieuraden in stand houden en de nodige werkmiddelen geven om effectief een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren aan het sturen van het gemeentelijk milieubeleid. Ook het behoud of het aanstellen van een duurzaamheidsambtenaar heeft volgens ons een onmiskenbare meerwaarde om een duurzame ontwikkeling na te streven, mét een groter draagvlak bij de bevolking en over de gemeentelijke bevoegdheden heen, én om de samenwerking tussen de gemeentelijke diensten te ondersteunen in het streven naar een duurzame gemeentelijke werking.

Wij wensen uitdrukkelijk dat het gemeentelijk milieubeleid minstens even krachtdadig wordt voortgezet, ook zonder de financiële steun van een hogere overheid in de vorm van een Milieuconvenant of Samenwerkingsovereenkomst. Ook de gemeenten kunnen immers heel wat effect ressorteren ten gunste van een leefbaar milieu (lucht, water, bodem, klimaat,...). Daarvoor hebben de gemeenten verschillende instrumenten ter beschikking, zoals het politiereglement en de nieuwe omgevingsvergunning.

Maar een krachtdadig én doeltreffend milieubeleid vergt natuurlijk het ondubbelzinnig en significant opvoeren van de financiële en logistieke middelen door de gemeente, evenals een effectieve controle en opvolging. Nu bijkomend investeren in een krachtdadig milieubeleid, zal ons later heel wat kosten besparen! Ook de gemeenten vervullen hierin een belangrijke rol!

> *Voordeel voor de gemeente*

Een krachtdadig, éénduidig en controleerbaar milieubeleid vanuit de gemeente zorgt voor een aangename en leefbare omgeving voor mens én natuur. Bovendien kan dit als voorbeeld naar de bevolking gecommuniceerd worden en daardoor een versterkt effect hebben.

Als de inwoners van de gemeente merken dat hun gemeentebestuur zwaar inzet op een efficiënt milieubeleid, dan zal dat het respect voor de leefomgeving ongetwijfeld aanzwengelen. Een milieubewustere houding van gemeentebestuur én bevolking levert op termijn een elkaar versterkende wisselwerking op.

Contact

Wij komen graag meer toelichting geven bij de hiervoor besproken thema's. Neem hiervoor contact met de **volgende bestuursleden van Natuurpunt Scheldeland**.

Wetteren

- **Antoon Blondeel**
Victor van Sandelaan 90 • Wetteren • 0477-32 16 78 • antoon.blondeel@skynet.be
- **Robert Jooris**
Gemoedsveld 3 • Wetteren • 09-369 42 28 • robert.jooris@telenet.be
- **Miguel Surmont**
Massemenseseesteenweg 136 • Wetteren • miguel.surmont@telenet.be

Wichelen

Peter Claus
Wetterensteenweg 33 • Serskamp • 0474-28 52 13 • perico@telenet.be

Berlare

Kristin Van de Velde
Heirbaan 317 • Hamme-Zogge • Kristin.vandevelde@belgacom.net

Laarne

Erik Arons
Warande 121 • Laarne • 0475-33 81 74 • erikarons@telenet.be